

Streszczenie

Kryteria wyboru drzewostanów do wyrębu w planowaniu urządzeniowym

Praca zawiera analizę kryteriów wyboru drzewostanów do wyrębu w planowaniu urządzeniowym oraz propozycję wdrożenia kryterium przyrostu wartości drzewostanów do praktyki leśnej. Jako materiał badawczy wykorzystano dane zawarte w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych, dotyczące opisów taksacyjnych oraz wykonania planów cięć rębnych Nadleśnictwa Staszów w latach 2012 – 2016.

Celem pracy było przedstawienie kryteriów wyznaczania drzewostanów do wyrębu, analiza i ocena priorytetów decydujących o kolejności stosowania poszczególnych kryteriów w gospodarstwie leśnym, a w szczególności opracowanie metodyki określania przyrostu wartości drzewostanów oraz praktyczne wykorzystanie przyrostu wartości, jako kryterium ekonomicznego w procesie wyboru drzewostanów do wyrębu.

W trakcie badań określono strukturę sortymentową drewna pozyskiwanego w cięciach rębnych głównych gatunków drzew tworzących drzewostany w Nadleśnictwie Staszów. W przypadku sosny i dębu zbadano także zależność struktury sortymentowej od typu siedliskowego lasu. Na podstawie miąższości i wartości sprzedanego drewna określono średnie ceny dla poszczególnych grup sortymentów w zależności od gatunku. Na podstawie danych z opisów taksacyjnych oraz określonej wcześniej struktury sortymentowej i średniej ceny sortymentów poszczególnych gatunków obliczono wartość surowca drzewnego w drzewostanach potencjalnie możliwych do wyrębu. W oparciu o prognozowaną zasobność określono wartość surowca drzewnego na koniec dziesięcioletniego okresu planowania. Następnie wykorzystując wartość surowca drzewnego na początku oraz na końcu dziesięcioletniego okresu planowania określono przyrost wartości surowca drzewnego w poszczególnych drzewostanach, oraz procentowy wskaźnik przyrostu wartości. Opracowane w ten sposób kryterium przyrostu wartości drzewostanów zastosowano praktycznie na przykładzie naboru drzewostanów do wyrębu w obrębie Golejów Nadleśnictwa Staszów.

Drzewostany potencjalnie możliwe do wyrębu uszeregowano według malejącej rangi poszczególnych kryteriów rębności. Dokonano naboru drzewostanów do wyrębu aż do wyczerpania etatu przyjętego dla obrębu Golejów, przy czym w celu ekonomicznej weryfikacji kryterium przyrostu wartości naboru dokonano w dwóch wariantach. W wariacie pierwszym znalazły się drzewostany uwzględnione w planie urządzenia lasu, natomiast

w wariantcie drugim, po wykorzystaniu kryteriów obligatoryjnych wybrano drzewostany na podstawie dynamiki przyrostu wartości. Umożliwiło to obliczenie różnicy prognozowanego przyrostu wartości w dziesięcioletnim okresie planowania, pomiędzy drzewostanami wybranymi do wyrębu przez plan urządzenia lasu (wariant I), a drzewostanami wybranymi na podstawie kryterium dynamiki przyrostu wartości (wariant II).

Najważniejsze wyniki badań są następujące: (1) Największe różnice w strukturze sortymentowej pomiędzy gatunkami występują w przypadku sosny i gatunków liściastych. (2) Wpływ typu siedliskowego lasu na strukturę sortymentową potwierdzono tylko w przypadku dębu. (3) Spośród gatunków tworzących drzewostany obrębu Golejów najwyższą średnią ceną charakteryzuje się drewno dębowe. (4) Wysoki prognozowany przyrost wartości surowca drzewnego występuje w drzewostanach rębnych o dużej zasobności, posiadających w swym składzie gatunki o cennych sortymentach (dąb, sosna). Niskim prognozowanym przyrostem wartości charakteryzują się drzewostany starsze, słabo przyrastające, w skład których wchodzi gatunki o niskiej wartości drewna (olsza, brzoza). (5) Zastosowanie w praktyce kryterium przyrostu wartości drzewostanów powoduje wymierny wzrost wartości surowca drzewnego w perspektywie dziesięcioletniego okresu planowania. W obrębie Golejów prognozowany wzrost wartości surowca drzewnego na koniec dziesięcioletniego okresu gospodarczego wyniósłby w przypadku zastosowania kryterium przyrostu wartości 1 310,3 tys. zł. Kryterium dynamiki przyrostu wartości surowca drzewnego może znaleźć zastosowanie w procesie optymalizacji wyboru drzewostanów do wyrębu podczas opracowywania planu urządzenia lasu.

Słowa kluczowe: lokalizacja cięć rębnych, kolejność cięć, wiek rębności, struktura sortymentowa, plan cięć, użytkowanie rębne, cena drewna, wartość drzewostanu